

Per una Europa dels territoris al servei de
la cooperació i de l'intercanvi

Mirades

al desenvolupament del territori
transfronterer pirinenc

Cap a una cooperació cultural més eficient

Joel Raimondi amb la col·laboració de Xavier Milliner

Encarregats de l'avaluació *in itinere* del projecte Convivència Pirineus Mediterrània
Plataforma transfronterera de cooperació cultural

FIDES Consells

novembre 2011

www.fidesconseils.eu

SUMARI

3	Pròleg
4	Mapas
5	I l'Aventura va començar!
6	Marc global de la cooperació transfronterera Espanya França Andorra 2007–2013
	I. Introducció
	II. El marc geopolític
7	III. Els tres eixos del programa
	IV. Les apostes del POCTEFA
8	V. La gestió del programa
	VI. Resum
9	La plataforma Convivència Pirineus Mediterrània
	I. Apostes i natura de l'associació
11	II. Objectius i accions
12	III. Governabilitat global
14	IV. Constatacions generals
15	V. Balanç i perspectives de la plataforma
22	VI. Permanència de les accions i de l'associació
23	Preconitzacions
	I. Generalitats
	II. Agències culturals euroregionals
25	III. Observatori cultural transfronterer
	IV. Organització administrativa simplificada
26	V. Pressupost
27	VI. Professionalització
28	VII. Per a la CPM
29	Conclusions – agraïments
30	Glossari
31	Contactes i equips professionals

Annexes en clau USB :

Versions numèriques de « Regards » (francès, català, castellà)
Bibliografia extractes (versió francesa)
Taula AFOM (Avantatges, Debilitats, Oportunitats, Amenaces) del projecte CPM (versió francesa)
Presentació de Lo festenal, mercat euroregional de les arts escèniques amb vicle vídeo
Mapa i llegendes de les Regions de cooperació transfronterera

PRÒLEG

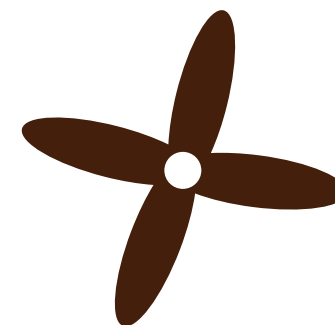
« Sense intercanvis, Europa seguirà sent una juxtaposició d'individus que viuen en un espai comú sense conèixer-se. La democràcia no es limita a unes Institucions ni tan sols a una forma d'organització. S'apaga si no l'animen les forces de la ment, de l'art i de la recerca. »
Robert Schuman

El projecte Convivència Pirineus Mediterrània (CPM) és, abans de tot, una trobada entre ciutadans europeus desitjosos d'emprendre un treball real de cooperació: una reflexió en comú alimentada i enriquida per uns enfocaments, unes pràctiques professionals i uns recorreguts personals diferents.

El treball de la plataforma de cooperació CPM ha permès muntar accions concretes i fer propostes als artistes i als agents culturals de les arts escèniques: formació, trobades professionals, consultoria cultural, mobilitat... La majoria dels objectius fixats a l'inici del projecte CPM s'han assolit i fins i tot s'han superat amb escreix... demostrant, per si calgués, els beneficis de la cooperació!

Ens felicitem per l'èxit obtingut gràcies al suport financer de la Unió Europea i dels cofinancjadors institucionals de cada país. Gràcies al treball de tots, l'espai transfronterer s'està convertint de mica en mica en una realitat pels artistes, els agents culturals i els públics. Apostem per continuar aquest impuls innovador construint una Europa dels ciutadans, sense fronteres, una Europa de la Convivència!

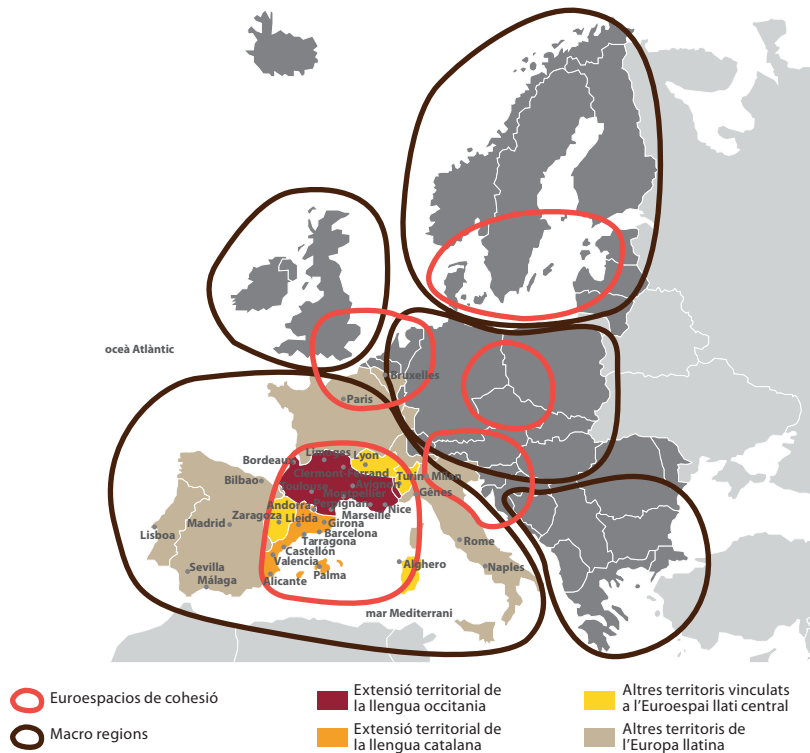
Jean-Marie Fraysse, director de l'associació Chèvrefeuille - Responsable en Cap del projecte Convivència Pirineus Mediterrània
Jean-Pierre Wollmer, director de Réseau en Scène Languedoc-Roussillon
Victor Cucurull Miralles, director de la Fundació Societat i Cultura (Fusic)
Pedro Canut Ledo, president i coordinador de Multilateral

I L'AVENTURA VA COMENÇAR!

El massís pirinenc, columna vertebral de l'Europa llatina

(Mapa Eurocongrès 2000)

El 2007, l'Associació Chèvrefeuille (Migdia Pirineus) i la fundació Fusic (Catalunya) socis del projecte Convivència Passaport pro van recórrer a nosaltres per a les trobades professionals de Tolosa i de Manresa. Els professionals assistents van compartir les seves experiències en el camp de l'economia de la cultura i alguns dels assistents van presentar-hi les seves iniciatives artístiques: a l'espai transfronterer no manquen ni les idees ni les competències! Vam prendre nota de la necessitat de temps d'intercanvis, de formació, de mobilitat i de la demanda d'acompanyament per unes cooperacions més eficients...

Els dos socis es van unir a Réseau en scène Languedoc Roussillon i a Multilateral d'Aragó per tal de construir un projecte de plataforma transfronterera de cooperació cultural a la zona concernida pel programa POCTEFA de cooperació Espanya, França i Andorra. El desembre de 2008, vam respondre a la convocatòria per a la creació i animació d'un servei de consultoria cultural del projecte Convivència Pirineus Mediterrània¹ (CPM).

Aquest projecte es va iniciar el gener de 2009 per un període de tres anys.

Des de l'inici vam acompanyar el Coordinador en Cap i els seus tres associats en la promoció del projecte entre els artistes, organitzadors, càrrecs electes i tots aquells concernits per la cooperació transfronterera i per les accions del projecte.

La nostra independència respecte als quatre socis de la CPM ens ha permès recollir opinions més « lliures », nodrir l'avaluació *in itinere*, (sobre la marxa), i proposar reajustaments i recomanacions.

Els artistes ens han tornat a demostrar, una vegada més, que la imperiosa necessitat de crear sobrepasa el marcs administratius. Des d'aquest punt de vista, el món de la cultura continua sent un món « a part » : il·lumina el món d'avui, tot assemblant les diferències com si fossin uns beneficis cooperatius més. En aquest sentit, la CULTURA ha de ser recolzada activament pel món polític i els finançadors públics i privats.

Joel Raimondi (en col·laboració amb Xavier Milliner)

¹ El projecte Convivència Pirineus Mediterrània es va presentar a la convocatòria de projectes de mars 2009 i va ser validat pel Comitè de programació del 12 de febrer de 2010

MARC GLOBAL DE LA COOPERACIÓ TRANSFRONTERERA ESPANYA FRANÇA ANDORRA 2007-2013

I. Introducció

« La Comunitat Europea contribueix a la plenitud de les cultures dels Estats membres, des del respecte de la seva diversitat nacional i regional, tot posant de relleu el patrimoni cultural comú. »²

El 2007, la Comissió Europea va redactar l'Agenda europea de la cultura a l'era de la globalització, que defineix els eixos d'una futura política cultural a Europa al voltant de tres objectius que busquen de promoure :

- ▶ la diversitat cultural i el diàleg intercultural,
- ▶ la cultura com a catalitzador de la creativitat , en el marc de l'estratègia de Lisboa pel creixement i l'ocupació,
- ▶ la cultura com a element indispensable en les relacions exteriors de la Unió Europea.

El 2011, la xarxa EUROMEDINCULTURE(S)³ a presentar les seves recomanacions a la UE amb un ferm objectiu polític: « realitzar el dret a les arts i a la cultura per a tots els ciutadans ». Aquest objectiu s'articula en tres reptes :

- ▶ permetre als creadors, al públic i als ciutadans desenvolupar intercanvis amb altres cultures, tant de l'interior com de l'exterior d'Europa,
- ▶ reconèixer d'una manera concreta i amb un suport financer significatiu la cultura amb un motor essencial del desenvolupament econòmic i social de la Unió Europea,
- ▶ integrar millor les arts i la cultura tant en l'educació reglada com a la no reglada.

II. Marc geopolític de la cooperació

La cooperació transfronterera en el territori pirinenc s'ha desenvolupat sobretot gràcies a la política de cohesió de la Unió Europea a través del Fons Europeu de Desenvolupament Regional (FEDER)⁴.

POCTEFA és l'acrònim del Programa Operacional de Cooperació Territorial Espanya-França-Andorra 2007-2013, inscrit en la programació « *Interreg IV* » de la UE.

² La cultura no va ser inclosa oficialment a la política comunitària fins el 1992 a través de article 151 du Traité instituant la Communauté européenne

³ Veure : El lloc de la cultura a l'Europa de demà – document de síntesi Euromedinculture(s) i Forum de 2 i 3 de juliol de 2009 al Corum de Montpellier que va aplegar 1.200 persones de tota l'Europa ampliada amb la participació de M. André Azouley – Fundació de les 3 cultures – Organització Consell regional LR-ADCEI

⁴ FEDER=7,75 € mil milions, el 2,52% de la política de cohesió, el 0,77% del pressupost de la UE.

III. Els tres eixos del programa POCTEFA

El programa de cooperació POCTEFA pretén accelerar i impulsar el desenvolupament local de tot el territori fronterer. Compta amb un pressupost de 180 milions d'euros⁵. S'han definit tres eixos prioritaris :

- ▶ Eix 1: reforçar la integració transfronterera mitjançant la posada en valor de les complementaritats en el terreny de les activitats econòmiques, de la innovació i del capital humà,
- ▶ Eix 2: valorar els territoris, el patrimoni natural i cultural amb una perspectiva de sostenibilitat, protegir i gestionar els recursos del medi ambient,
- ▶ Eix 3: millorar la qualitat de vida de les poblacions a través d'estratègies comunes d'estructuració territorial i de desenvolupament sostenible.

El projecte *Convivència Pirineus Mediterrània (CPM)* s'inclou en l'eix 1.

IV. Les cinc apostes del POCTEFA

- ▶ el coneixement mutu aprofundit,
- ▶ els lligams entre territoris,
- ▶ l'aproximació entre les activitats,
- ▶ la posada en comú de recursos,
- ▶ l'obertura comuna vers l'exterior.

Territori del programa POCTEFA

(Mapa www.poctefa.eu)

■ zona elegible ■ zona contigüidad ■ zona elegible fora de la UE

⁵ La dotació FEDER assignada al Programa operacional ascendeix a 180 milions d'euros, 12 milions dels quals es destinen a les despeses de gestió i de funcionament de la Comunitat de Treball dels Pirineus, autoritat gestora del programa POCTEFA

V. El programa POCTEFA el gestiona la Comunitat de Treball dels Pirineus (CTP)⁶

Un programa està estrictament emmarcat per :

- ▶ una Autoritat de gestió,
- ▶ un Secretariat tècnic conjunt,
- ▶ Organismes territorials,
- ▶ una Autoritat de certificació,
- ▶ una Autoritat d'auditoria,
- ▶ Un Comitè de Seguiment,
- ▶ un Comitè de Programació,
- ▶ Comitès Territorials.

La gestió del programa, rigorosament emmarcada pel reglament del FEDER⁷, reflecteix la voluntat política de la UE d'uniformar l'assignació i la gestió dels fons en tot l'espai europeu. Les convencions transfrontalières de partenariat stipulent :

*« La transferència de la subvenció als socis, després del pagament de la subvenció per l'Autoritat de certificació al Responsable en Cap, a reserva de la disponibilitat de fons FEDER, es produeix al final del procés de control de la validesa de les despeses. »
(Article 5)*

Qualsevol retard en el reembossament FEDER obliga als impulsors dels projectes a reduir les seves ambicions o a esgraonar les seves realitzacions en el temps.

VI. En resum

- ▶ els estrictes procediments reglamentaris del POCTEFA retarden el seu desenvolupament. Tot i que la dotació financera del POCTEFA estava prevista per al període 2007 - 2013, no va ser fins al 2008 que es va engegar, i encara no està enterament compromesa,
- ▶ els impulsors de projectes, en detriment de la cooperació, eviten els finançaments europeus perquè creuen no poder complir amb els criteris administratius,
- ▶ els agents culturals es pensen que els fons europeus pal·liaran les seves necessitats habituals de funcionament,
- ▶ els equips professionals prèviament estructurats semblen tenir avantatge sobre els petits equips artístics. No estarà la Unió Europea contribuint més a la institucionalització de la cultura que no pas a la seva democratització? Ara bé, els projectes transfronterers de desenvolupament cultural impliquen els habitants en la construcció d'una Europa dels ciutadans i dels territoris.

⁶ Organització territorial de cooperació creada el 1983. El territori de la Comunitat de Treball dels Pirineus compta amb més de 18,6 milions d'habitants

⁷ Reglament (CE) núm. 1080/2006 del Parlament europeu i del Consell del 5 de juliol de 2006 relatiu al Fons europeu de desenvolupament regional (FEDER), article 14

CONVIVENCIA PIRINEUS MEDITERRÀNIA : UN PROJECTE INNOVADOR DE DESENVOLUPAMENT CULTURAL

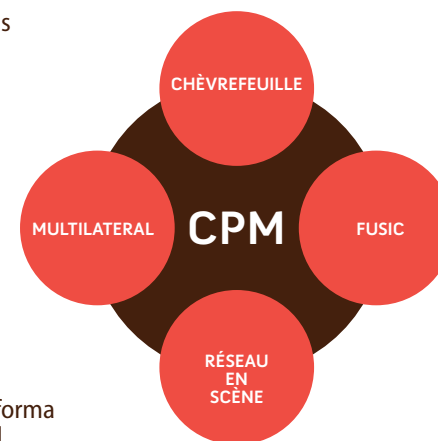
El projecte CPM es desenvolupa en el marc del programa POCTEFA . Elaborat el 2008, funciona des del 2009 fins al 2011, amb una despesa total de 1.298.000 €, dels quals 844.000 € corresponen al FEDER⁸.

El projecte representa el 0,50% de POCTEFA i s'inscriu en un territori on viuen 10,8 milions d'habitants, és a dir, el 2% de la població total de l'Europa dels 27.

I. Apostes i naturalesa de l'associació CPM

L'associació CPM es va constituir el 2008 al voltant de l'associació Chèvrefeuille ubicada a la regió Migdia Pirineus i és la Coordinadora en Cap del projecte. Enfortida amb 10 anys d'experiències en la cooperació transnacional i transfronterera⁹, es va associar amb tota naturalitat amb Fusic (fundació cultural amb seu a Barcelona, amb qui ha treballat des de la dècada de 2000). Van ampliar la seva associació a l'Associació aragonesa Multilateral i a l'Associació regional Réseau en scène Languedoc-Roussillon. Aquestes dues últimes entitats es financen en gran part amb fons públics, mentre que l'associació Chèvrefeuille i l'associació Fusic, que compten amb molts voluntaris actius, combinen els fons propis i les subvencions públiques.

4 socis complementaris

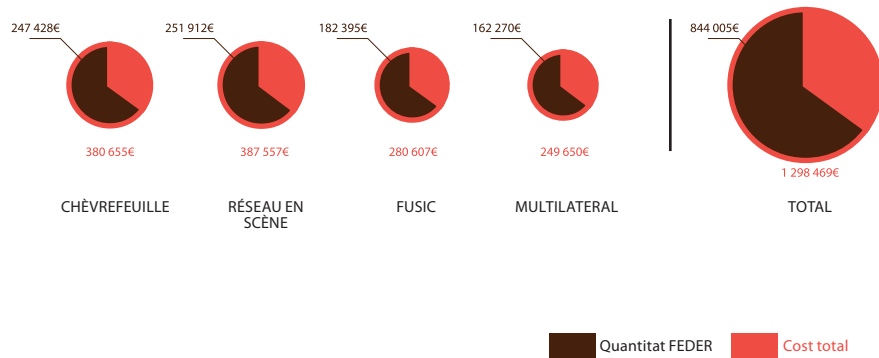

CPM: Crear una plataforma de cooperació cultural

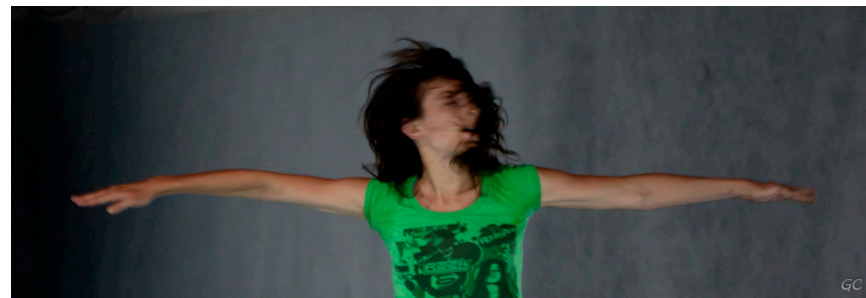
⁸ Els elements que descriuen el projecte s'aturen el 31 d'agost de 2011, o sigui 6 mesos abans de la fi de les realitzacions. No són per tant un balanç definitiu. Vàries actuacions ja estan programades: trobades i formacions professionals a Osca (setembre), Andorra (octubre) i Perpinyà (novembre). Així doncs, les dades numèriques es veuran modificades.

⁹ Projectes Convivencia Passerelles Latines (2000-2005) i Convivencia Passeport Pro (2006-2008)

La taula inferior mostra la relativa disparitat dels compromisos de cada soci dins del projecte :

- ▶ La repercussió del finançament POCTEFA sobre cada soci és molt diferent. El 2010, la part FEDER prevista correspon a :
 - 12,75% del pressupost global de l'Associació Chrèvrefeuille,
 - 6,26% del pressupost global de Réseau en scène Languedoc-Roussillon,
 - 4,76% del pressupost global Fusic,
 - 27% del pressupost global de Multilateral.
- ▶ Els retards en els reembossament penalitzen de manera diferent les quatre entitats associades que han de gestionar la seva tresoreria i pressupostos respectius.
- ▶ Un dels reptes de l'Associació és copsar i conjugar les diferències en el funcionament pel que fa a :
 - els estatuts,
 - els pressuposts,
 - les actuacions,
 - els mitjans i competències.
- ▶ L'aliança dels quatre socis produeix un impacte econòmic real al territori transfronterer. Així, l'any 2010, any promig del projecte, podem constatar :
 - 3.466.477 € de pressuposts acumulats i 1.466.596 € d'ingressos directes injectats localment,
 - 40 llocs de treball (sense comptar els treballadors eventuais de l'espectacle),
 - 157.269 participants a les activitats i 28.467 persones informades,
 - 553.932 persones connectades, que han consultat 3.638.110 pàgines web.

Cie Hors Commerce - © Genevieve Chamayou

II. Objectius i accions del projecte CPM

Gràcies a l'anàlisi compartida de la situació del món de la cultura a l'espai transfronterer, els tres grans eixos elegits són :

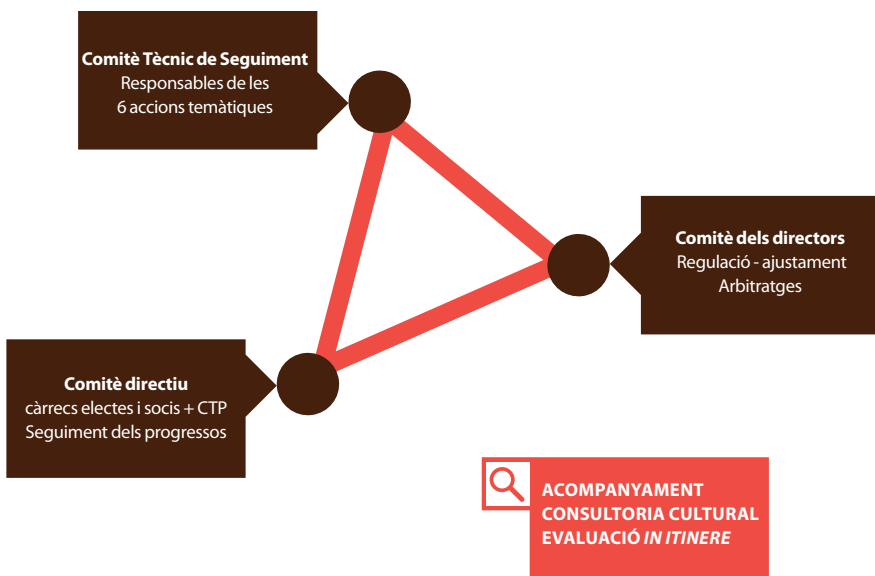
- ▶ permetre a un nombre significatiu d'agents culturals de desenvolupar les seves competències professionals i els seus coneixements del sector cultural dels dos països,
- ▶ estructurar el sector mitjançant la posada en pràctica de projectes culturals transfronterers,
- ▶ dinamitzar l'acció cultural transfronterera, facilitant la circulació de les produccions artístiques i de les persones.

Els tres grans eixos anteriors s'articulen en sis actuacions operacionals :

- ▶ **Formació professional transfronterera** (Seminaris de formació) : oferir al més gran nombre d'agents culturals dels dos països els elements essencials de les competències en matèria de cooperació cultural i de coneixement de la realitat cultural transfronterera.
- ▶ **Servei de consultoria cultural** amb les següents missions: acollida, assessorament, seguiment i acompanyament per a l'elaboració de projectes i d'associacions transfronterers (una oficina delegada d'acollida per a cada regió i coordinació transfronterera).
- ▶ **Dispositiu de mobilitat professional transfronterera** : destinat als agents culturals i artistes per tal de permetre'ls de copsar millor les maneres de funcionar del territori veí, i per ajudar-los a concretar possibles associacions o de desenvolupar els seus projectes de cooperació.
- ▶ **Trobades professionals**: espais per al debat i per l'intercanvi de recursos culturals al voltant de temes específics relacionats amb la problemàtica transfronterera.
- ▶ **Dinàmica transfronterera dels mercats de les arts escèniques** : posada en xarxa dels mercats professionals de les arts escèniques (feria, etc.) amb els esdeveniments culturals francesos, amb la creació a mitjà termini de Lo festenal, mercat professional dedicat a la creació artística emergent transfronterera.
- ▶ **Difusió artística transfronterera** : Creació de sinèrgies entre artistes, difusors i programadors de les quatre regions concernides.

III. Governabilitat global del projecte: una gestió « cooper'activa »

Projecte co-elaborat pels quatre membres associats segons el principi de Gestió Sociocràtica¹⁰ per consentiment (zero objecció) amb un enfocament sistèmic del rendiment¹¹.

Un funcionament *in itinere*, (« sobre la marxa ») : s'han celebrat 171 reunions formalitzades, deixant constància de la realitat de l'associació, que més aviat es viu que no pas es decreta. Hem observat que les trobades presencials són imprescindibles per a la construcció d'una associació real, com a complement de les múltiples eines de comunicació.

▶ Comitè directiu

- A data d'avui un únic Comitè directiu ha tingut lloc.¹²
- Aquestes reunions són necessàries: asseguren l'enllaç amb els càrrecs electes, responsables decisors, cofinancadors alhora que els informen del progrés del projecte i dels problemes sorgits.
- El butlletí semestra¹³ dedicat als càrrecs electes i cofinancadors del projecte és indispensable per alimentar la cooperació.

▶ Comitè de directors

¹⁰ Imaginada per Auguste Comte, la sociocràcia, també coneguda com Governabilitat per consentiment, fa referència, a una manera de presa de decisions que permet a una organització de comportar-se com un ésser viu, d'auto-organitzar-se. El seu fonament sorgeix de les teories sistèmiques. L'objectiu primer és desenvolupar la co-responsabilització dels actors i d'utilitzar el poder de la intel·ligència col·lectiva en l'acte de presa d'una decisió que té conseqüències sobre el col·lectiu

¹¹ $R = (CROM)E$, el rendiment (R) = producte de les Competències (és a dir, els coneixements posats en acció) x el conjunt dels Recursos (humans, materials, financers i tècnics) x els Objectius x les Motivacions, relacionades amb les condicions de l'Entorn i dels factors humans,

¹² Diaporama presentat en ocasió del Comitè directiu del 19 maig 2011 a Tolosa-Balma

¹³ Inscrita al dossier de candidatura (pàg. 41), aquest butlletí (Newsletter) no s'ha realitzat

El Comitè de directors es va reunir vuit vegades per seguir el progrés de les actuacions i fer els ajustos pertinents. Les actes elaborades pel Coordinador en Cap formalitzen les decisions del comitè. Per una altra banda, hem constatat l'existència de nombrosos contactes telefònics o per correu electrònic intercanviats pels directors, preocupats pel bon desenvolupament de les actuacions.

▶ Comitès tècnics

El projecte CPM ha funcionat amb 21 reunions dels grups temàtics, animades pels responsables operacionals de cadascuna de les sis accions. Els responsables són designats en funció de les seves competències: comunicació, dispositiu de mobilitat, servei de consultoria cultural, formació i trobades professionals, ...

Cada reunió s'ha de plasmar en una acta que permeti traçar punts de referència per al bon funcionament de l'associació i sotmetre al Comitè Directiu les opcions de reorientació. Aquests punts d'avanç faciliten la tasca al moment d'elaborar els informes de compliment i de consolidació per a la CTP.

▶ Avaluació *in itinere*

L'avaluador (*in itinere*, « sobre la marxa ») ha jugat aquí un paper d'acompanyant dels socis i del Coordinador en Cap, especialment :

- contribuint a la preparació del projecte (primera nota d'abril de 2008),
- col·laborant a la co-construcció del projecte,
- participant a les reunions del Comitè de directors i del Comitè tècnic de seguiment,
- acompanyant al servei de consultoria cultural,
- trobant-se amb possibles beneficiaris,
- contribuint a la promoció i a la realització de determinades accions concertes,
- observant les diferències entre allò acordat (projecte presentat i aprovat pel POCTEFA) i la implementació de les actuacions efectivament compromeses,
- notificant al Coordinador en Cap precondicions i recomanacions d'ajustament i d'estratègies complementàries,
- avaluant les actuacions en termes d'eficàcia, d'eficiència i en funció d'allò percebut a entrevistes individuals i als qüestionaris fets entre els beneficiaris reals o potencials de la plataforma transfronterera i tot això al llarg de la durada del projecte, des del gener de 2008.¹⁴

¹⁴ El gabinet Fidès Conscils fou seleccionat a la convocatòria « Creació i animació d'un servei de consultoria cultural » oberta a l'octubre de 2008 per l'associació Chèvrefeuille (Coordinadora en Cap). L'encàrrec confiat al Gabinet Fidès Conscils consisteix en aconsellar i avaluar el servei de consultoria cultural de la plataforma transfronterera de cooperació cultural Convivència Pirineus Mediterrània.

IV. Constatacions generals :

- ▶ un impacte positiu (efectivitat) en termes de desenvolupament local i d'economia cultural (veure: pressupostos invertits, llocs de treballs creats...),
- ▶ un dispositiu pertinent: els objectius de la plataforma responen a una expectativa dels agents culturals (peritatges / suport / consells, dispositiu d'ajudes a la mobilitat, trobades professionals, especialment). Totes les accions previstes s'han engegat,
- ▶ un govern col·legiat del projecte que limita les seves possibilitats d'impacte (l'absència d'un coordinador genera una manca aparent de coherència i d'eficàcia en l'execució del projecte),
- ▶ la qüestió de la llengua no és problemàtica en sí mateixa, ja que els socis són com a mínim bilingües, però el projecte de CPM es du a terme en tres llengües (francès, espanyol i català). Aquesta opció política ha generat importants costos de traducció que ja superen les estimacions pressupostàries.

En general, cada un dels quatre associats segueix prioritàriament el conjunt de les seves activitats sobretot pel que fa als seus objectius propis i les seves possibilitats pressupostàries. Els retards en els pagaments POCTEFA contribueixen a posar en un segon pla les accions CPM (com ha passat amb les pàgines web respectives).

També cal destacar la importància de les relacions interpersonals en qualsevol projecte de cooperació (veure balanç de conferències de Lo festenal a Balma, maig de 2011).

A semblança de l'avaluació *in itinere* POCTEFA¹⁵:

« Els projectes que funcionen bé es caracteritzen per la importància de les relacions interpersonals en la realització del projecte, i això en tots els camps. El seu valor afegit pren sovint la forma d'una complementarietat dels associats, cadascun amb una competència específica, tant és així que de vegades només l'addició de diferents competències permet tractar el cicle complet d'un producte, d'un mètode utilitzat, etc. »

Lo festenal - © Bernard Faure

V. Balanç i perspectives de la plataforma : tres accions passades pel sedàs

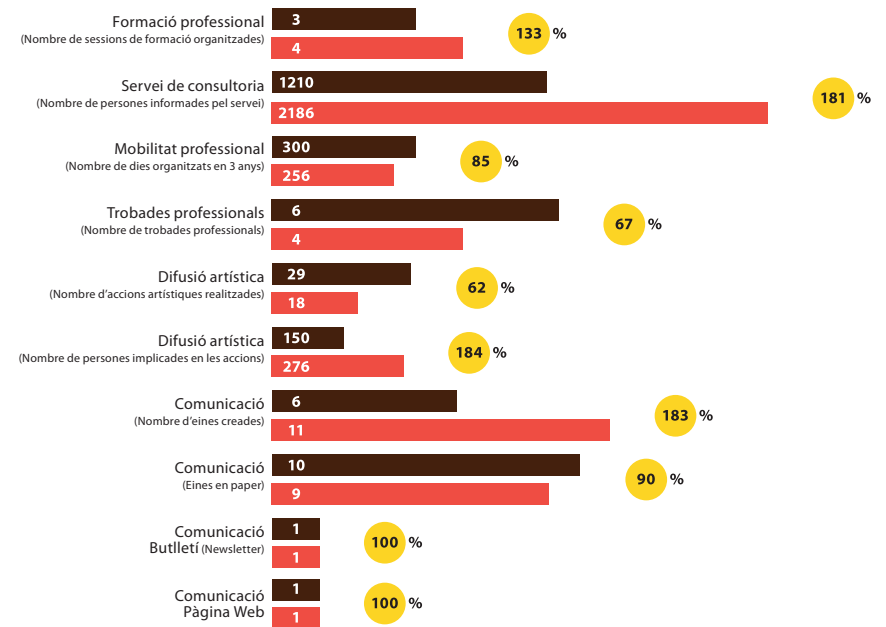
1. Metodologia :

La nostra avaluació apunta a tres accions: servei de consultoria cultural, dispositiu d'ajut a la mobilitat i trobades professionals / seminaris de formació.

Es produeix prioritàriament sobre la base d'una observació participativa i d'entrevistes individuals entre els quatre socis així com d'un qüestionari entre els beneficiaris de la plataforma.

2. Els resultats de la plataforma ?

En termes quantitius, i a sis mesos només de la finalització del projecte, ens trobem que les sis accions s'han engegat i que els objectius inicials s'han assolit àdhuc sobrepassat. Des d'aquest punt de vista, la plataforma respon a les expectatives i a les necessitats dels agents culturals de l'espai transfronterer, confirmant les constatacions inicials.

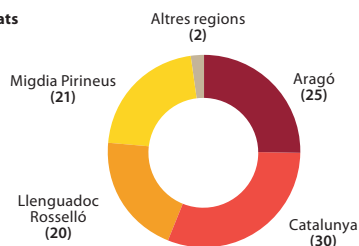
3. Servei de consultoria cultural: una eina per al peritatge i el suport a les iniciatives culturals del territori

El servei de consultoria cultural funciona permanentment per a tots els agents culturals de l'espai transfronterer de CPM i fins i tot més enllà¹⁶. Cada entitat s'ha implicat en la gestió i animació del pol « consultoria cultural » del seu territori designant un professional del seu equip. La coordinació global corre a càrrec del responsable de l'acció (Multilateral) acostumat a animar l'espai *Infoculture* d'Osca.

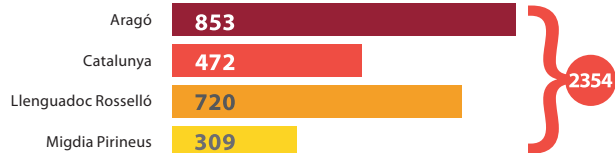
No totes les entitats associades tenen la mateixa experiència en aquests tipus d'actuació, cosa que implica necessàriament incomprendiments i ajustaments relacionats amb el context de cada entitat, amb les especificitats del seu territori, i amb els seus diferents camps d'acció. Donats aquests diferents paràmetres, cada Oficina delegada té la seva manera específica d'operar, la seva pròpia llengua i cultura cosa que implica que alguns processos no siguin transferibles. Aquestes diferències han generat retards i malentesos que han impactat negativament sobre els resultats.

Se suposa que el servei de consultoria cultural ve facilitat pel portal web comú (programari Limesurvey), que va resultar tècnicament feixuc de gestionar. Sense ometre els problemes de connexions, la confidencialitat de les dades sembla ser un factor limitant, cosa que explica el petit nombre de qüestionaris realitzats (98), en comparació amb les 2.354 persones informades i / o aconsellades (4%). 42 projectes van ser acompanyats.

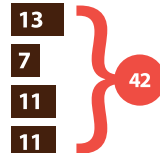
Qüestionaris emplenats
total: 98

Informacions i/o consells

Acompanyaments

A les diferències d'enfocaments de cada entitat, es venen a afegir dues realitats administratives diferents (francesa i espanyola) i tres llengües de treball diferents¹⁷. Arran d'aquest fet hem pogut observar veritables alentiments tècnics i administratius. El coordinador del servei de consultoria cultural ha sabut posar en marxa una alerta setmanal que incita a cada responsable a tramitar les sol·licituds del «seu» territori, però

hem constatat un termini de resposta massa llarg (de varies setmanes, quan només dues setmanes com a màxim eren necessàries), mentre que els agents culturals esperaven una resposta immediata.

Durant les entrevistes¹⁸ i més enllà dels qüestionaris, vam constatar la necessitat d'una finestra única. Els impulsors de projectes podrien anar-hi a aclarir els seus projectes i a ser ben adreçats a les persones adequades. De fet, hi ha prop de cinquanta maneres específiques de finançar projectes « culturals ».

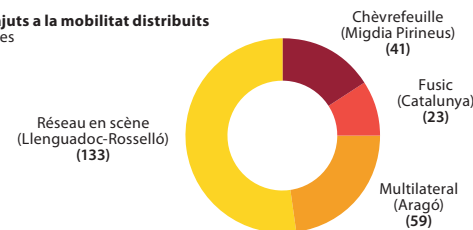
4. Dispositiu de mobilitat professional transfronterera: permetre als impulsors de projectes culturals d'optimitzar la seva professionalització

Molt apreciat, el dispositiu d'ajudes per a la mobilitat s'ha utilitzat amb moderació a causa dels retards en el pagament del FEDER. A més a més, la lògica de l'assignació s'ha vist com restrictiva, poc clara i imprecisa, i sense coherència, segons la regió d'origen del sol·licitant.

Aquest dispositiu va ser concebut amb tres nivells d'intervenció :

- ▣ « Descobrim » : desplaçament professional d'una durada inferior a 7 dies (el més usat).
- ▣ « Missió » : desplaçament professional de 7 a 10 dies.
- ▣ « Integració » : més enllà de 10 dies (4 subvencions concedides).

Nombre d'ajuts a la mobilitat distribuïts
total: 256 dies

Nombre de dies de mobilitat

% de realització :
 França (Chèvrefeuille, Réseau en scène) : 109%
 Espanya (Multilateral, Fusic) : 59%
 Total : 85%

¹⁸ Hem constatat els beneficis d'una doble intervenció exterior de suport i assessorament realitzada per una banda pel Gabinet FIDES CONSEILS, assenyalat com a interlocutor dels quatre socis de CPM, que des del 2008 s'ha reunit amb les autoritats locals i agents de la zona concernida, i per l'altra banda ADCEI, encarregat pel 2010 pel Consell Regional Llenguadoc-Rosselló de dur a terme una missió d'informació, orientació i assessorament individuals dels impulsors de projectes en relació amb els mecanismes europeus i internacionals de suport a la cultura

¹⁶ El servei de consultoria cultural va rebre demandes d'impulsors de projectes d'altres territoris: Aquitània, La Rioja, AECT Espace Pourtalet, Govern d'Andorra...

¹⁷ Francès, Castellà i Català. L'ús de l'Occità comprès per tots va demostrar ser útil

Paradoxalment, els resultats indiquen un percentatge de realització en « dies » proper dels objectius fixats (85,33%), però la dotació econòmica utilitzada serà clarament menor que la prevista. Es va encoratjar els beneficiaris a reduir les seves pretensions i especialment a trobar solucions d'intercanvi d'allotjament. La quantitat d'ajudes sol·licitades demostra la pertinència d'aquest mecanisme que respon a les necessitats dels agents culturals. Aquesta acció il·lustra les conseqüències del retard en el pagament FEDER: clar alentiment de la cooperació i veritable cop de fre al projecte.

Exemple : Després de les trobades a Lo festenal, dos agents culturals d'Aragó van rebre un ajut a la mobilitat de la part de Multilateral qui va agafar als delegats de Chèvrefeuille i de Réseau en scène i del Gabinet Fidès Conseil per a una missió d'identificació: varies cites es van organitzar amb agents culturals de la regió de Tolosa i amb la companyia Juin 88 amb seu a l'Aude per tal de descobrir l'espai «Teatre a les vinyes» que podria acollir artistes en residència de creació d'un espectacle dissenyat per valorar el patrimoni dels Pirineus. Hi ha aquí un acompanyament global dels beneficiaris, vinguts a descobrir les realitats d'agents culturals transfronterers i explorar una major cooperació posterior.

El dispositiu d'ajudes per a la mobilitat també ha permès, mitjançant l'organització de trobades de treball entre professionals de les diferents regions, una millora constatada dels projectes de cooperació cultural que havien sol·licitat finançament. D'aquesta manera en Llenguadoc-Rosselló, els serveis tècnics encarregats d'avaluar aquests projectes han fet esment d'una qualitat constatada dels projectes que havien estat acompanyats per la plataforma CPM¹⁹.

5. Trobades professionals i seminaris de formació : posada en comú de les competències i comprensió compartida de l'entorn cultural transfronterer

Les trobades professionals han permès comparar i endreçar un conjunt de dificultats i de diferències legals i administratives en l'àmbit de la cultura entre França i Espanya (regim dels artistes, estatut dels treballadors eventual, finançament públic i privat...).

Les companyies espanyoles són empreses, subjectes als impostos comercials (8 a 18% de mitjana), i són entitats amb finalitat comercial. Els artistes són els empresaris - gerents de la seva companyia de la producció artística, mentre que les companyies franceses són associacions, en general no subjectes als impostos comercials²⁰.

A Espanya, cal assenyalar el major pes de les polítiques culturals de les Comunitats Autònomes davant de les de l'Estat, en comparació amb el nivell de descentralització a França. L'Estat no té una funció estructural. No hi ha fixat cap consens global i estable per a la cultura. Les competències de l'administració central s'orienten cap al territori espanyol, i es materialitzen a nivell dels municipis²¹. En general, el finançament públic a Espanya no supera el 30% dels costos de producció, mentre que a França, aquest percentatge pot arribar a fins a un 50% o inclús 60% si s'inclouen els ajuts per a la difusió.

A Espanya no existeix cap sistema d'Intermitència, de treball eventual, per al món de l'espectacle o cap altre sistema comparable a la solidaritat interprofessional entre les arts i la cultura. Així, en la pràctica de les arts escèniques, no hi ha cap reglamentació laboral ni fiscal que respongui adequadament a la seva naturalesa intermitent (eventual). No hi ha cap estatut específic dels treballadors de la cultura o artistes. Els contractes de treball són els mateixos que per a la majoria de professionals d'altres sectors, i la considerable importància del treball temporal i precari no és presa en compte d'una manera específica.

El muntatge d'un projecte de cooperació exigeix temps. El temps d'aquestes trobades i intercanvis és una oportunitat per a molts dels agents culturals de crear confiança envers els altres associats, de fer un rodatge dels costums i d'encetar processos de treball. Aquesta inversió inicial representa una veritable presa de riscos, en cas que el projecte no arribi a bon port o no sigui finalment programat.

El gran nombre de pre-inscripcions (de vegades més de 100 per només 25 places) demostra que els agents culturals s'han compromès amb la celebració d'aquestes reunions professionals: el contrast d'experiències i d'agents culturals dels territoris genera una certa emulació; tendeix a federar problemàtiques comunes. La lògica de l'intercanvi no s'atura aquí: molts hi veuen l'oportunitat d'establir contactes i d'iniciar projectes de col·laboració.

Exemple : tres setmanes de formació en 2011

Convivència Pirineus Mediterrània va organitzar el 29 i el 30 de març de 2011 un seminari de formació titulat «Espectacles Públic Jove: dinàmiques de produccions transfrontereres», en el marc de Scènes d'Enfances, setmanes de l'Aude dedicades a la creació Públic Jove. Aquest seminari s'inscrivía en la continuïtat de les jornades professionals celebrades el 19 i 20 de novembre de 2009 a Alenyà (Pirineus-Oriental). Es va dur a terme durant un període de dos dies i anava destinat als professionals de les arts escèniques (artistes, directors de companyia, administradors, encarregats de producció i de difusió, programadors, agents de desenvolupament, etc.) d'Aragó, de Catalunya, de Migdia Pirineus i de Llenguadoc-Rosselló, tots especialitzats en el públic jove. 25 persones van participar a aquest seminari.

Convivència Pirineus Mediterrània va organitzar el 19 i 20 de maig de 2011 en col·laboració amb l'associació Avant-Mardi, Réseau des Musiques actuelles de Midi-Pyrénées, organisme de formació professional reglada, un seminari de formació dedicat als agents culturals de la indústria de la música (artistes, organitzadors

19 Especialment els projectes VIA - Voyage d'intérêt artistique (Viatge d'Interès Artístic), Régio-marionnettes (Regió-titelles) i el projecte Habitatio. David Irlé Réseau en Scène Languedoc Roussillon - reunió tècnica de Jaca 1r d'octubre de 2011

20 Diferències posades de relleu en el document de Síntesi de les jornades de formació de Narbona (29 i 30 de març de 2011), realitzat pel Sr. Lambert per a Réseau en Scène Languedoc-Roussillon i l'Associació CPM

21 BONET Luis & Negrier, Emmanuel, La politique culturelle en Espagne, Ed. Karthala Centre de Science Politique Comparative - IEP Aix-Marseille, 2005

de gires d'espectacles, productors, encarregats de producció ...) de la zona transfronterera de França, Espanya i Andorra. A aquest seminari gratuït de formació van assistir 26 participants dels quatre territoris fronterers (10 persones del Lluçanoves-Rosselló, 7 de Migdia Pirineus, 4 d'Aragó i 5 de Catalunya), dels quals 11 eren homes i 15 eren dones. Es va instal·lar un dispositiu de traducció simultània.

El procés de selecció es va fer a través d'una convocatòria transfronterera oberta el 12 d'abril de 2011 que es va tancar el dilluns 9 de maig. 30 persones van presentar la seva candidatura. Dos comitès de selecció, un que reunia els dos socis francesos i l'altre que reunia els dos socis espanyols, van seleccionar els candidats d'acord amb la rellevància de la seva motivació, el seu àmbit d'intervenció i el seu nivell de professionalisme. Aquest seminari de formació va sensibilitzar els agents culturals sobre els problemes actuals relacionats amb la indústria de la música. 7 ponents i moderadors procedents de zona fronterera van intervenir, ja fos en sessió plenària o en forma de taller-debat.

Testimoni de Roberto Ramos (Multilateral):

« Hem de subratllar la importància de Convivència Pirineus Mediterrània com a valor afegit als projectes com ara la Fira Internacional de Teatre i Dansa d'Osca. En aquest cas, les dues propostes de formació i de trobades professionals per als agents culturals pirinencs han estat beneficioses per a ambdues organitzacions. D'una banda, la Fira va tenir l'oportunitat de donar la benvinguda a professionals de Catalunya, Migdia Pirineus i Lluçanoves-Rosselló, que de no ser per Convivència Pirineus Mediterrània, no vindrien a Osca; d'una altra banda, la plataforma ha ajudat a donar a conèixer un esdeveniment com la Fira d'Osca, essencial per establir contactes professionals entre els participants i estimular l'activitat econòmica i l'ocupació en el sector. A més, gràcies a l'organització d'aquestes trobades professionals, la Fira va poder oferir, a més de la programació d'espectacles, moments de debat i formació d'alta qualitat destinats als professionals de la cultura, en aquests temps difícils de reducció de pressupostos. »

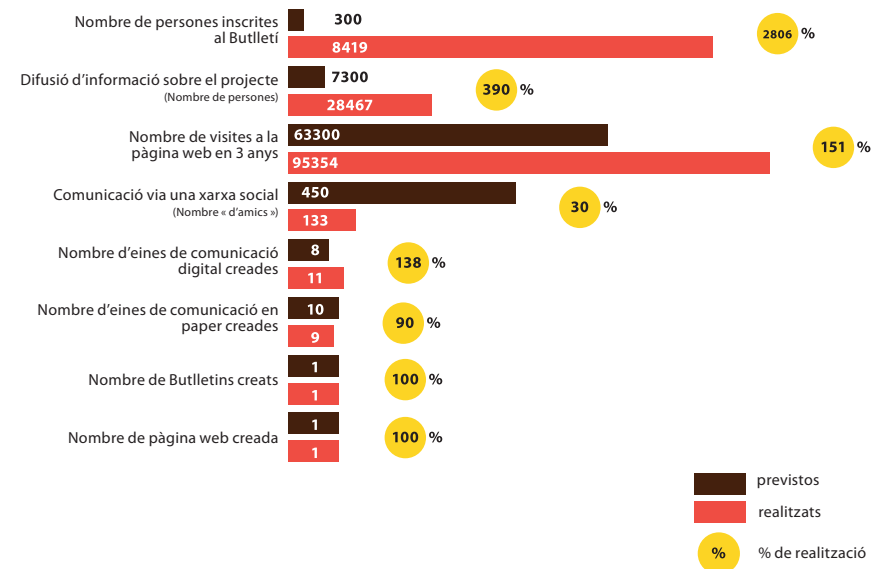
6. La comunicació :

Tot i les eines posades en marxa, la comunicació és un dels punts febles del projecte. Les xifres mostren que els objectius s'assoleixen, però la realitat és ben diferent: l'eficiència d'aquesta actuació de la plataforma és qüestionable.

L'opció de la transversalitat ha resultat penalitzadora: tothom s'ha sentit una mica responsable sense cap coordinador real. Cada soci ha prioritzat la seva pròpia política de comunicació i ha utilitzat les seves pròpies eines. .

A més dels butlletins, s'han enviat regularment notícies, avisos temàtics o d'esdeveniments, cosa que fa augmentar el percentatge de realització. A més, cada soci ha difós les informacions que l'afectaven a les seves pròpies xarxes. Per contra, la xarxa social FACEBOOK, posada en marxa tardiamment, només suma 145 registrats, xifra que resulta força minsa.

Si bé les xifres confirmen que 8.419 persones han estat regularment informades pels butlletins (8 números realitzats i 12 alertes temàtiques enviades), l'animació i la promoció contínua de la plataforma no han estat suficientment orquestrades. Val a dir que pocs beneficiaris de les accions de CPM (8%) identifiquen clarament la plataforma. Declaren haver participat en les accions d'un tal o tal altre soci en particular.

La inscripció dels diferents agents culturals a www.convivencia.pro és una condició sine qua non per al desenvolupament d'una única i mateixa base de dades, però les regulacions franceses i espanyoles en matèria de protecció de dades impedeixen als socis fusionar els seus contactes i elaborar una única i mateixa base de dades sense el consentiment explícit de les persones.

- ▶ l'elaboració d'una base de dades única no pot fer-se sense inscripció obligatòria,
- ▶ la publicitat de les accions realitzades, dels projectes acompanyats, de les actes dels seminaris i els resums de premsa no ha estat prou desenvolupada,
- ▶ la carta gràfica comuna hauria d'haver estat millor utilitzada,
- ▶ la publicació periòdica de butlletins no ha estat respectada envers els següents destinataris :
 - els inscrits en línia. Els vuit números realitzats fins a data d'avui s'han enviat, en realitat a tot el fitxer d'adreces dels quatre socis és a dir, 8.413 persones, així com les 12 alertes temàtiques no previstes inicialment,
 - els càrrecs electes i mitjans de comunicació (freqüència semestral) : aquest butlletí no s'ha purament i simple realitzat mai així com tampoc l'arxiu « adreça » per manca de coordinador,
 - els equips d'associats; tot i que els socis han establert contactes regulars, en funció de les seves necessitats en forma de correus electrònics, trucades telefòniques i actes de les reunions, el butlletí intern no s'ha realitzat per manca de coordinador.

La gestió de la comunicació no ha estat prou prioritzada, ni defensada pels directors de les quatre entitats, ja que cadascun d'ells té la seva visió, la seva estratègia, les seves eines i processos de desenvolupament.

VI. La continuïtat de les accions dutes a terme i de l'associació

L'enfocament CPM mereix ser formalitzat i difós. El POCTEFA té un efecte palanca pels projectes de cooperació, obligant a buscar altres fonts de finançament.

Des d'aquest punt de vista, l'avaluació *in itinere*, sobre la marxa, i la realització d'aquest «MIRADES» («REGARDS») contribueix a la transferència de bones pràctiques de cooperació transfronterera.

Continuïtats concretes :

- ▶ S'ha acompanyat a 42 impulsors de projectes que s'han llençat en projectes transfronterers (finançament sol·licitat al POCTEFA o a les Euroregions).
- ▶ Fusic s'ha associat amb el Festival de Passe ton Bach d'abord! (Migdia Pirineus) per presentar una sol·licitud a l'Euroregió Pirineus Mediterrània (pendent de resposta).
- ▶ Réseau en scène Languedoc-Roussillon, com a Coordinador en Cap, Chèvre-feuille i Multilateral acompanyats pel Consell Artístic de la Regió d'Aquitània, per la Fundació Interarts (Catalunya) i per l'Institut Francès de Bilbao, han format una nova associació, que abasta tot el massís dels Pirineus, per tal de presentar a la CTP un nou projecte de cooperació candidat al POCTEFA titulat Movidarts.

Aquest projecte té la voluntat d'implementar catalitzadors de desenvolupament en el sector cultural. El seu objectiu és crear les condicions d'una major mobilitat dels agents culturals i de les produccions amb la finalitat d'augmentar les cooperacions i d'obrir nous camps de desenvolupament econòmic a tot el territori fronterer entre França i Espanya.

És aquí on podem trobar els objectius de la posada en xarxa de les pràctiques de cooperació i d'acompanyament a la mobilitat iniciades pel CPM. El projecte Movidarts pretén estendre, ampliar (el territori d'intervenció s'amplia : el projecte inclou tot el territori transpirinenc) i intensificar els esforços d'estructuració d'una plataforma econòmica, cultural, en especial mitjançant el desenvolupament dels tres pols d'acció: la plataforma d'informació i peritatge, la plataforma de desenvolupament i estructuració de les xarxes i la plataforma de formació professional (pendent de resposta).

PRECONITZACIONS

I. Generalitats

Constatacions : falses creences, decepcions (projectes rebutjats) i dificultats de gestió dels projectes.

Preconitzacions : necessitat pels agents culturals de definir

- ▶ la seva estratègia i el finançament del seu projecte: qualsevol projecte de cooperació requereix d'una inversió «d'investigació i desenvolupament» que s'ha de finançar amb fons propis amb una calculada presa de riscos per si el projecte no culmina o no és acceptat. En qualsevol cas, cal elaborar un pla de tresoreria de la totalitat del projecte²²,
- ▶ el seu propòsit i el marc territorial. És el seu projecte
 - localitzat, transfronterer o transnacional?
 - « innovador », sense intenció de ser renovat (prototip / *one-shot*)?
 - « estructurant » amb un objectiu de continuïtat²³ ?

II. Desenvolupament de les delegacions de proximitat

Constatacions : l'espai fronterer es caracteritza per una multiplicitat de cooperacions possibles²⁴ en les quals els agents culturals es perden. La Cultura requereix d'un acompanyament específic, tant proper als creadors i al públic com sigui possible.

Preconització : davant d'aquesta aparent complexitat de les administracions territorials, és convenient fer més llegible la intervenció pública en favor dels projectes culturals transfronterers.

1. Una gestió descentralitzada de la dotació POCTEFA en matèria de cultura

Tenint en compte els retards observats en el finançament i els feixucs dispositius de control, preconitzem que la CTP enforteixi el seu paper intermediari com a punt de relleu amb la UE i se situï al nivell dels projectes estructurants de l'espai transfronterer pirinenc. Una part de la dotació POCTEFA dedicada a la cooperació cultural, hauria de correspondre per conveni als tres AECT existents o en creació al territori de CTP²⁵, garantint així un servei de proximitat.

22 Un préstec de 1.298.000 € (és a dir, el pressupost global del projecte CPM) costa 8.1596,77€ (tipus d'interès), o sigui 20.399€ per soci membre.

23 L'avaluació *in itinere* del POCTEFA considera l'objectiu de continuïtat com un indicador-tipus de bona cooperació, especialment perquè això « constitueix una demostració de l'efecte palanca comunitari »

24 Diversos programes comunitaris SUDOE, POCTEFA, diversitat d'entitats jurídiques AECT Pyrénées-Méditerranée, Consorci de la Comunitat de Treball dels Pirineus, Eurodistrict Catalan múltiples divisions territorials (Euroregions, Arc Llatí, Euroméditerranée ..) per no parlar d'uns 50 programes europeus existents, entre ells, el MED (Programa de Cooperació Transnacional) o el Programa de Veïnatge i Associació vIEVP..

25 GECT Pyrénées-Méditerranée / GECT Pourtalet / GECT Aquitaine-Euskadi.

2. Establir tres entitats –relleu o « agències euroregionals d'acompanyament cultural »

garantint una cobertura territorial més eficient en l'espai pirinenc. Aquests organismes podrien recórrer a :

- ▶ **experts** delegats per donar suport als impulsors de projectes,
- ▶ **entitats regionals** existents o per crear.

Aquestes agències permetrien la coordinació de les intervencions públiques en matèria de cultura. Serien finançades tant per :

- ▶ la Unió Europea (finestreta única dels fons europeus en matèria de cultura)
- ▶ els Estats francès, espanyol i andorrà,
- ▶ la CTP (especialment a través del programa POCTEFA o del seu probable successor),
- ▶ els executius regionals (Consells Regionals i Comunitats Autònomes) o els nivells administratius inferiors (departaments, províncies) o municipis significatius.

Aquesta entitat permetria una millor eficiència dels projectes de cooperació cultural especialment com la que existeix a l'espai Centre Sud Rin Superior a través del programa « People to people »²⁶.

Cie La Baraque - © Genevieve Chamayou

III. Creació d'un Observatori transfronterer de l'activitat cultural

Constatacions : les nombroses peticions arribades al servei de consultoria demostren la necessitat d'un centre d'informació i recursos, verdader lloc d'acollida, d'orientació i de consells.

Preconització : proposem la creació d'un **Observatori de l'activitat cultural** al territori dels Pirineus. Posat sota els auspicis de la CTP, centralitzat i interactiu, podria ser confiat a un o varis dels altres agents²⁷.

El paper corresponent a aquest observatori consistiria en proporcionar un conjunt de dades quantitatives i qualitatives centrades principalment en l'economia de la cultura de l'espai transfronterer. Això permetria :

- ▶ conèixer l'evolució dels oficis i de la feina cultural,
- ▶ estimar les necessitats de formació qualificadora,
- ▶ avaluar el pes econòmic de la cultura i l'impacte de la intervenció pública.

El propòsit d'aquest observatori seria constituir-se com un Centre de Recursos: amb una connexió en xarxa del conjunt d'agents culturals i productors d'informacions en matèria cultural i elaboració d'una base de dades.

Ens afegim, doncs, a les recomanacions d'EUROMEDINCULTURE(S)²⁸ que preconitza la creació d'una plataforma virtual de cooperació cultural que arreglegaria les informacions sobre els dispositius de suport financer, una cartografia de les residències d'artistes, una agenda dels esdeveniments culturals.

Una pàgina web interactiva específicament cultural seria indispensable i afavoriria els intercanvis d'informacions i de bones pràctiques²⁹.

IV. Organització administrativa simplificada a tres nivells

Constatacions : la construcció europea és una aposta ciutadana. Es construeix amb els càrrecs electes, els tècnics i les poblacions amb vistes a desenvolupar en cadascun de nosaltres un sentiment de pertinença a la Unió Europea, a partir dels territoris inclosos en els projectes.

Tot i entendre la lògica de pagament de la UE «acció realitzada, pagada i controlada», ens sembla necessari simplificar l'organització actual, restrictiva en excés. No afavoreix la dinàmica de cooperació, postergada darrere de pesades exigències administratives i procediments de control massa exigents que fan endarrerir els pagaments i posen en perill les associacions, alenteixen els projectes o allarguen la seva tramitació, arribant inclús a reduir la pròpia dimensió dels projectes.

²⁷ Espacio Infoculture (Osca), centre de recursos gestionat per l'associació Multilateral sòcia aragonesa de CPM.

²⁸ Xarxa EUROMEDINCULTURE(S), coordinada per l'ADCEI, Le droit à culture dans l'Europe de demain, Recommandations 2010

²⁹ Portal Cultura de l'Euroregió Pirineus Mediterrània www.euroregio.eu

Preconització : organització simplificada de la gestió del POCTEFA

- ▶ Consell Plenari de la CTP, compostat per càrrecs electes als quals es podrien unir els parlamentaris europeus de la zona i que constituïrien el Comitè de Programació. Seria l'encarregat de donar l'orientació política del POCTEFA de fer arbitratges.
- ▶ Un Comitè Tècnic de Suport (CTP + ens territorials) que estudiaria els dossiers i la seva viabilitat d'acord amb les directrius del Consell Plenari i amb dades tècniques. A continuació, transmetria les seves propostes i recomanacions al Consell en ple.
- ▶ Un Comitè de Seguiment (CTP) a càrrec dels pagaments distribuïts anualment (40% d'avanç + 40% de realització + 20% de certificació).
- ▶ Un Comitè de Control (intern CTP + delegació externa tipus KPMG) a càrrec del control dels augments de les despeses.

V. Presupost

Constatacions : l'observació del cas CPM mostra que la gestió financera impacta sobre la pròpia natura dels projectes, de l'associació i sobre la realització de les accions.

Així que el projecte Convivència Pirineus Mediterrània, iniciat el 2 de gener de 2009 va ascendeix a 1.298.000 € dels quals 844.000 € corresponien a FEDER. Fins avui, només 63.300,37 € (7,49%) s'han pagat en concepte de bestreta al desembre de 2010.

En no haver rebut cap altre pagament a compte, tot i les accions realitzades i els augments certificats de les despeses, els associats es veuen obligats a despeses bancàries no contemplades pel FEDER i per tant no reemborsables³⁰. Els socis es veuen obligats a reduir les activitats previstes (veure: dispositius de mobilitat). Cal tenir en compte que més de la meitat dels impulsors de projectes finançats per POCTEFA van alertar la CTP de les seves dificultats³¹.

Preconització :

- ▶ Una gestió més flexible de la dotació POCTEFA distribuïda anualment..
- ▶ La idea seria poder repartir la dotació POCTEFA sota la forma de fons anuals de compromís³² per tal de limitar els retards en el pagament. Aquesta idea és una extensió d'allò que ara ja existeix (vegeu: els 7,49% de bestreta pagats a petició del Coordinador en Cap).
 - Un esglaonament dels pagaments de la dotació POCTEFA per la UE en el període del programa (180 milions d'euros des de 2007 i fins 2013 correspondria a 30 milions d'euros per any).
 - L'oportunitat proposada als socis del projecte, de sol·licitar cada any una bestreta corresponent al 40% FEDER de les accions previstes. Al final de l'any, un informe d'execució permetria de rebre el 40% del cost de les actuacions realment executades o de reajustar-ne el cost en cas d'incompliment. El 20%

30 L'article 7 del reglament FEDER defineix els "interessos deutors" com despeses no incloses en una contribució del FEDER

31 Declaració del director de la CTP, Trobada professional Circ Que o!, Jaca, 1r d'octubre de 2011

32 Repartiment dels 168 milions d'euros de POCTEFA en 7 anys (2007 – 2013), és a dir, 24 milions d'euros per any. Això correspon a la suma efectivament pagada al 15 de maig de 2011

restant es pagaria dins dels 6 mesos de l'any següent, a la vista dels informes de control i de certificació. Com en qualsevol contracte, el risc de no realització seria recollit a la convenció anual.

- Les agències euroregionals de desenvolupament cultural podrien « garantir » als agents culturals els préstecs bancaris amb tipus d'interès preferencial per l'import obtingut del fons FEDER, implicant les administracions territorials i les banques solidàries, encarregant als impulsors de projectes compartir el seu patrimoni propi i els fons privats³³.

VI. Professionalització

Constatacions : no totes les entitats artístiques tenen les competències necessàries per una gestió administrativa i financera dels projectes culturals europeus. El mateix succeeix amb la gestió, coordinació, comunicació i avaluació.

Preconitzacions : a semblança de la CTP, dotada amb un pressupost de 12 milions d'euros per gestionar el programa i per tal d'augmentar les condicions d'èxit d'un projecte de cooperació, ens sembla essencial incloure a qualsevol projecte :

- ▶ Un **Cap de projecte – animador - coordinador** (a temps parcial) per garantir el bon funcionament del projecte i la seva « animació »,
- ▶ un **auxiliar tècnic** (a temps parcial) a càrrec de la gestió administrativa i financera del projecte,
- ▶ un **avaluador extern** a càrrec d'una avaluació *in itinere*, sobre la marxa,
- ▶ un **encarregat de comunicacions** designat específicament pel projecte des de la seva construcció. Haurà de gestionar la creació d'un arxiu d'inscrits voluntaris a les diferents eines de les què serà responsable (butlletí de notícies, qüestionaris, alertes, xarxes socials ...).

El cost serà inclòs en el pressupost (base de 65% POCTEFA i 35% a càrrec dels socis i cofinancjadors).

Les Caprices de Divas - © Bernard Faure

33 Una quantitat recollida de 500.000 € permetria mobilitzar 2 milions d'euros i demanar en préstec 4 milions d'euros - Jean Eric Florin et Jean-Luc Triollet de Midi-Pyrénées Active – Trobada professional Circ Que O!, Jaca, 1r d'octubre 2011

VII. Per a CPM

- ▶ **Dispositiu de mobilitat** : Vistes les necessitats expressades, es fa evident que cal preveure una norma d'atribució dels ajuts a la mobilitat a través d'una llista de llocs i/o cites « catalogades » com a CPM. Això garantiria una millor sincronització de les atribucions dels quatre socis, una millor llegibilitat del dispositiu i una major eficàcia en termes de cooperació transfronterera, tot constituint una xarxa transfronterera d'agents culturals.
- ▶ **Servei de consultoria cultural** : la funció de « acollida i orientació », sembla ser essencial per evitar la pèrdua de temps i la decepció en cas de denegació del projecte o de dificultats administratives. Es requereix una resposta immediata i un bon coneixement de les realitats culturals de cada territori és a dir un « Qui fa Què, On, Quan i Com ».
- ▶ **Reunions de comitè tècnic i comitè de directors** : sortirien guanyant si se celebressin alternativament a la seu de cada soci per tal de copsar les seves respectives realitats i contribuir així a una millor associació.
- ▶ **Comunicació** : les principals actes i notes de progrés, reportatges fotogràfics o vídeo, articles de premsa, etc, s'haurien de publicar a la pàgina web del projecte (www.convivencia.pro) amb finalitat informativa, de transparència i la transferibilitat.

CONCLUSIONS...

La cooperació cultural transfronterera? Una idea esdevinguda realitat amb Convivència Pirineus Mediterrània.

Els seus millors actius?

- ▶ els recursos humans,
- ▶ les competències,
- ▶ el bon coneixement del territori pirinenc,
- ▶ els peritatges artístiques complementaries.

La cooperació cultural frontera és una necessitat per construir avui l'Europa dels territoris i dels ciutadans.

Per tenir èxit, la cooperació necessita temps perquè la gent :

- ▶ faci coneixença i creï vincles de confiança,
- ▶ es descobreixi i s'enriqueixi mútuament amb les seves diferències,
- ▶ estableixi associacions múltiples,
- ▶ construeixi junts projectes cooperatius.

i comparteixi un sentiment de pertinença a un a Europa múltiple, ciutadana, solidària i oberta al món.

Agraïmenmts

Donem efusivament les gràcies als equips de professionals i voluntaris de les quatre organitzacions associades, fortament implicades en el projecte de CPM que ens van acompanyar en aquesta missió d'avaluació *in itinere*.

Sense oblidar el treball constant, sovint a l'ombra dels càrrecs electes i tècnics de les diferents administracions associades, així com l'equip de la Comunitat de Treball dels Pirineus.

Joel Raimondi (en col·laboració amb Xavier Milliner)

« La cultura és el conjunt de somnis i de treballs que tendeixen a la plena realització de l'home. La cultura exigeix aquest pacte paradoxal: fer de la diversitat el principi de la unitat, aprofundir les diferències, no pas per dividir, sinó per enriquir encara més. Europa és una cultura o no és pas. »

Denis de Rougemont (1906 – 1985), arquitecte de la Unió Europea.

GLOSSARI

CE: Comissió Europea

La Comissió Europea és una de les principals institucions de la Unió Europea. Representa i defensa els interessos de la UE en conjunt. Presenta proposicions legislatives, supervisa la bona aplicació de les polítiques i executa el pressupost de la UE. Es compon de 27 comissaris (un per Estat membre).

CPM: acrònim del projecte Convivència Pirineus Mediterrània.

CTP: Comunitat de Treball dels Pirineus

La Comunitat de Treball dels Pirineus va néixer el 1983 sota l'impuls del Consell d'Europa, que volia crear als Pirineus una entitat de cooperació transfronterera similar a les existents en altres fronteres europees. El 2005, el CTP es dota d'un Consorci, entitat jurídica de dret públic espanyol, que l'ofereix un nou impuls d'intervenció en particular per a la gestió de fons i de programes europeus. S'ha designat aquest organisme per assumir el paper d'autoritat de gestió del programa INTERREG IV A Espanya-França-Andorra.

EUROMEDINCULTURE(s) - Euroméditerranée Information Culture(s)

Componen aquesta xarxa administracions públiques, universitats, centres de recerca i ONG del camp de la cultura, tots situats a Europa i a la Mediterrània. En l'actualitat compta amb 29 membres que representen a 21 països i té com a objectiu l'intercanvi i la cooperació cultural entre artistes, distribuïdors i agents culturals a l'espai euro mediterrani.

EUROREGIÓ PIRINEUS MEDITERRANI

L'Euroregió Pirineus Mediterrani és una iniciativa conjunta dels Governos d'Aragó, de Catalunya, de les Illes Balears i dels Consells Regionals de Llenguadoc-Rosselló i Migdia-Pirineus, que van signar la declaració constitutiva de l'Euroregió a l'octubre de 2004.

FEDER: Fons europeus de desenvolupament regional

El FEDER té com a objectiu reforçar la cohesió econòmica i social al sí de la Unió Europea, corregint els desequilibris regionals. Pot intervenir en els tres objectius de la política regional: convergència, competitivitat regional i ocupació i cooperació territorial europea

AECT (Agrupació Europea de Cooperació Territorial) (GECT en les seves sigles en francès)

Aquest nou instrument de cooperació a nivell comunitari es va crear en el context de la reforma de la política regional pel període 2007-2013. Dotat de personalitat jurídica, es compon d'Estats membres, administracions regionals, administracions locals i / o d'organismes de dret públic de manera voluntària.

Reglament (CE) núm. 1082/2006 del Parlament Europeu i del Consell, de 5 de juliol de 2006, relatiu a un agrupament europeu de cooperació territorial (sobre l'Agrupació Europea de Cooperació Territorial (AECT) [Diari Oficial L 210 de 31.7.2006].

POCTEFA: Programa Operacional de Cooperació Transfronterera Espanya-França-Andorra

Aquest programa és la quarta generació de suport financer comunitari destinat a enfortir la integració econòmica i social de la zona fronterera, Espanya-França-Andorra 2007-2013. El pressupost del FEDER s'eleva a 168 milions d'euros. Centra la seva ajuda en el desenvolupament d'activitats econòmiques, socials i mediambientals transfrontereres a través de estratègies conjuntes en favor del desenvolupament territorial sostenible. La conseqüència final d'aquest programa hauria de ser afavorir la percepció entre els ciutadans de la zona fronterera com un espai únic i així reduir l'efecte frontera.

UE: Unió europea

La UE és una associació sui generis («del seu propi gènere») de 27 Estats europeus que han decidit coordinar la seva política, delegant, per tractat, l'exercici de determinades competències a òrgans comuns que impliquen un govern a diferents nivells. El seu funcionament es regeix pel Tractat de la Unió Europea (TUE) i el Tractat de Funcionament de la Unió Europea (TFUE), en les seves versions actuals, des del desembre de 2009 i l'entrada en vigor del tractat de Lisboa. Des de llavors té una personalitat jurídica que li permet en cas necessari de parlar amb una sola veu a l'escena internacional.

EQUIPS IMPLICATS EN LA CONCEPCIÓ I LA POSADA EN MARXA DEL PROJECTE CPM

ASSOCIATION CHÈVREFEUILLE - www.chevrefeuille.org

4 rue Claude Chappe 31520 Ramonville Saint-Agne, Midi-Pyrénées

Jean-Marie Fraysse (director)

Céline Vidal (coordinadora)

Cécile Héraudeau (encarregat de producció)

Anne-Marie Casadei (encarregada de comunicació)

Benoit Souyeaux (CBS-comptable)

RÉSEAU EN SCÈNE LANGUEDOC-ROUSSILLON - www.reseauenscene.fr

8 avenue de Toulouse CS 50037 34078 Montpellier Cedex 3, Languedoc-Roussillon

Jean-Pierre Wollmer (director)

Yvan Godard (director adjunt)

David Irlé (delgat de projectes europeus)

Manon Martin (coordinadora dels projectes de cooperació)

Florence Poignon (encarregada de comunicació)

Cyril Pernet (comptable)

Christophe Burdin (encarregat de distribució)

Nadège Staebler (encarregada de distribució)

Pauline Bioulès et Pascal Jaussaud (encarregats de la informació)

Bénédicte Champetier (becària)

FUSIC - www.fusic.org

Consell de Cent 347, 08007 Barcelona, Catalogne

Victor Cucurull (director)

Caroline Couret (encarregat de comunicació)

Francesc Serra (ajudant de comunicació)

Anna Melià/Jordi Vaqué (comunicació/distribució)

Isabel Cabós/Mar Coma (delegats del dispositiu d'ajuda a la mobilitat i a la distribució)

Rosa Mª Playà/Xavier Pla (delegats de trobades professionals i formació)

Joan Serra (comptable)

MULTILATERAL - www.multilateral.info

Avenida Pirineos 13, 22004 Huesca, Aragon

Pedro Canut Ledo (president i coordinador)

Roberto Ramos de León (responsable centre d'Informació i recursos)

Angelina Chambon Nadal (responsable de comunicació)

Joaquín Benito Tejero (secretari i responsable financer)

Jara Campo Fortuño (Auxiliar del Centre d'Informació i recursos)

També han treballat al projecte CPM

Angélique Pinon (delegada, associació Chèvrefeuille)

Thierry Lozano (TL-Aexurb)

Laïa Zieger (auxiliar encarregada de comunicació digital, Fusic)

CONVIVENCIA PIRINEUS MEDITERRÀNIA

Plataforma transfronterera de cooperació cultural

www.convivencia.pro

Création graphique Nicolas Bousquet. Impression Imprimerie Lahoumère. Toulouse

FEDER 2007-2013